

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarnom za cijelu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmerno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novčića. Izvan carovine više poštarnina. Po jedini broj stoji 6 novčića.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male straci, a nosloga sve pokvari.“ *Nar. Post.*

Godina V.

U Trstu 16. Augusta 1874.

Broj 16.

Pogled po svetu.

U Trstu 14. kolovoza.

Sad je stvar gotova, da će nj. vel. naš cesar u Česku, gdje se čine velike priprave od česke narodne stranke za njegov doček. Dne 7. rujna krenut će na put, a s njim nadvojvoda Albrecht i ministar vanjskih poslova, grof Andrássy. Novine centralistične i federalistične stranke nagajaju, hoće li to putovanje imati posljedice i kakve će te posljedice biti. Bilo kako mu drago, ipak se vidi, od koliko je važnost kraljevinu česku u nizu austrijskih krunovina, kad se samo prigodom careva tamo puta toliko piše i govori.

Ugarska se je sabornica već kada tada zatvorila, a hrvatska otvorila. Ali u njoj neima nekako uspješnju radu, jer Magjari hode da prkosu svojim hrvatskim saveznikom, pak im nedaju, da u saboru razpravljaju, nego što i kako će oni. Tako na priliku nehtedoske privoliti na zakonsku osnovu, kojom se uklidaju veliki župani, to uvađa cjenjena, hitrlja i točnija uprava. Narodni zastupnici u tih okolnostih npičuju bana za ovo i za ono, ali se iz odgovora ih vidi, da su mu ruke jako vezane. Je li dakle to ona samouprava, za koju su Hrvati toliko pretrpili? Magjari valjda neznavaju, da u politici nevlada ljubav, nego korist, pa da baš ni Hrvati nisu dužni drevicu obožavati svojega s njimi saveza, ako bi juri imao više skoditi, nego li koristiti!

U ostalom svjetu je u ovaj čas najveća novost ta, da se na predlog Njemačko spremaju evropske države, da priznaju Serranovu španjolsku republiku, pa da joj onda pomognu, a naime Njemačka, i oružjem u ruci proti četam, koje vojuju pod kraljevskom zastavom Don Karlosa. Na taj će se način, vole, dokončati najuspješnije ono klanje i mrevarenje rođene braće. O tom dakako nitko nedvojni, ali tko jamči, da se neće iz toga izleći koješta, što može imati za Evropu još veće i goru posljedice, nego li je sadašnji rat medju braćom u Španiji.

U Njemačkoj je Bismarck, odkad se naije tobožno pucalo, napao sve silo proti katoličkoj stranki, pa daje redom zatvarati katolička društva i katoličko svećenike. U ovo petnaest danah je dao opet zatvoriti jednoga biskupa. Pa dokle progoni ovako biskupe i svećenike, niči tamko kao iz zemlje ljudi, koji neimaju vjero u Bogu ni u njegovu Njemačku, pa s kojim će najbrzo imati drugoga posla, nego li sa strpljivimi biskupi i svećenicima. A to su tako zvani socialisti i komunisti. Tih ljudi ima svuda, pak su ovih danah hotjeli baš skusiti tu i tamo u Italiji, koliko jih već ima i da li već što mogu. Počeli se naimo dizati i buniti proti vlasti. Italija im je dakako na put stala, ali se je sgrozila i na dnu sreća od straha zadrtala, jer je vidila bezdan, u koji može upasti svaki čas. U Francuskoj poslijе odgodbe narodno skupšćine vlada tišina, ali onakva, kakva obično nastaje, kad se spravlja zlo vremeno.

Istina je dodaše, da je ona zaudarajnja tvar pravo gnojno sredstvo, ali upravo ono, što već zaudara, izgubilo se je u zraku te više nego.

Zandarajući gnoj gubi svakim časom svoju vrednost, te tako ostaju još samo ostaci, koji nemogu služiti bilini za hranu.

Da gnoj nezauzima, a da ipak na bilini uspješno djeluje, to je za to pronašla poljodjelska lučba jednostavno (prosto) sredstvo, kojim se mnogi naobraženi poljodjele sluze.

Gnoj valja najprije poljeti sumpornom kiselinom, koja spojiv se sa čipavcem, daje sumporo-kiseli čipavac, koji je bez duba i koj se, kroz lučbenu sol, takodje u ljekarni (speciariji apoteki) prodaje.

Ta sol se lako stopi u vodi, te tim pruža bilini hranu, u kojoj imade ne samo čipavac, već i sumpora, koji je takodje sastojbina biljevne hrane. Osim toga stopi sada kisa laglje tvrni, nalazeće se u gnoju ili u zemlji i koj bi imao ostalo nestopljivo.

Da je to postupanje od velike koristi, vidi se otako, što je dokazano, da je gnoj, nako naije za 5 novčića sumporno kiselino potrošimo, za 25 novčića vrijedniji, nego kad nerabimo sumporne kiseline.

Jedva bi čovjek vjerovao, da tu nauka, akoprem se temelji, na dobrih izkustvih, tako težko do seljaka dopire, pa je ipak istina. A to je na stotu njemu i cijelomu čovječanstvu.

Ali ne samo do seljaka, već i do mnogoga gradjana, gospodara dopire mnemo ta nauka. Dostri puta zabacuju mnogi ovo lučbeno sredstvo, koje bi moglo njihove kuće obnoviti kućne dubine i vrijednost njihovih gnojista povećati.

Zeleta galica (crna mast) je služenima željezna klesa sa sumpornom kiselinom te je jako dobro sredstvo, kojim možemo sasvim uništiti duhu zahoda (sekrota). Dočim sumporna kiselina uništije duhu samo čipavca, uništaje zelena galica mnogo gadniju duhu po grijihaj jajih naime — sumporo-vodika.

Tim se domaći gnoj znatno poboljša te bi gospodari, kad bi samo pokušali, zaista osvjeđeni seljaka, da je gnoj bez duba bolji; jer on svoju pravu braniost neizhlapljuje u zrak, već ju bilini predaje.

Izkustvo uči, da uporabom gnoja, s kojim se je postupalo, kako je gore rečeno, žitna zemlja za trećim više ploda donosi, a kod travne zemlje da je žetva pet puta obilija, nego uporabom obična gnoja.

Istina je, da imade gospodarab, koji rade onako, kako jih lučba nji te tim dakako mnogo dobitka imaju. Nu dokle god ne буде poljodjelska lučba doprila i do seljaka, dotle se nemožemo nadati značajnu dobitku za cijeli narod.

Sveobče podučavanje seljačkoga puka je dakle od najveće važnosti za čovjeka te je moguce samo razširenjem lučbenih znanja.

Nekoliko načina, kako se pomogne blažetu kad se je nadulo.

Koliko puta bezbrižan ili glup sluga načini u jedan sat gospodaru šetevi više stotinah torinti, kad poda blagu u staju odveć zelene kreme, koja naduva, ili je pušta na pašu u djelatnu ili dragu koju nadimajući travu. U takovoj nesreći nije dovoljno znati jedan ili dva lieka, jer se može zgoditi, da ne ima čovjek nijednoga pri ruci; a znade li jih mnogo, namjeriti će se možda u onaj hip bar na koj to. Zato evo više sjećurnih ljekova:

1. Pisac ovih redaka sam je iskusio, da je najpreči liek nišadorova žesta (salmiakgeist, spirito di sale ammoniac), koje ima za malen novac u svakoj ljekarni, te nebi smjela bez nje biti nijedna kuća. Ubode li te kakav kukac, ili otrovna muha ili komar, ili pače ujede li te otrovna zmija, ovo ti je najpreči i najsigurniji liek. A nadušta mrštu imaju užljati u ždrielo pomiješnu vodom; na mjerici (saftlik) vode valja uzeti od prilike jednu žlicu te žeste. Nije li pomoglo prvi put, opetuj liek potle nekoliko časah.

2. Veoma preporučju i kameno ulje ili petrolem i to nekoliko kapnih u žlici vode.

Znanstveno iztraživanje gnoja.

Preveo Alfred Oresković.

(Konac)

Ali poljodjelska lučba nije umila pronaći samo nadomjestak običnog gnoja, već ona je takodje ponosila znanstveno postupati s istim; pa kad bude ta pouka doprila do seljaka, poboljšat će se ne samo njegovo stanje, već i zdravlje ljudi.

Obični gnoj posjeduje naime to svojstvo, da je njegovo djelovanje na bilinu istom onda uspješno, kad je u gnijezdu prešao. Nu poznato je, da je čipavac, koji je najbolja biljevna hrana, plin (gas) te se s toga izgubi u zraku. Čim pak nestaje iz gnoja čipavac, tim nastaje neugodna duha, koja zrak okužuje. Posljedice toga nisu samo razne bolesti ljudi i životinja, već i gnoj gubi pri tom svoju pravu vrijednost, te donešen na polje, nedjeljuje uspješno nanj.

Seljaci obično vele: „Što smrdi, to dobro gnoji“ te se tim više veselo, čim više jim gnoj zandara. Nu oni neznavaju, da si tim mnogo zla i štete prouzrokuju.

Oglas se primaju po nadručnoj ceni. Pisma neka se sašija platjene poštarine.

Nepotpuni se dopisi ne-apotrebjavaju. Dopisi se ne-vraćaju. Uredništvo i Odpravnictvo nalaze se *Via Natura N.º 4 piano I.*

3. Mnogo je puta pomogao i razsol, u kojem se u zimi meso kvasilo, osobito gdje je običaj metati unj razne začine, te luka i česnjaka. Zato je običaj u mnogih predjelih da si svaka gospodarica, pošto je meso objesila u dim, spravi koju bocu toga razsola.

4. Mnogi gospodarski listovi priobčiso ovih danah da valja gledati, da nam nebude dvorište ili vrt bez biljke, što ju naši kajkaveci zovu „kačje mlieko“, a Niemci: Wolfsmilch, latinski euphorbia. Ako se marše nadme, trgni rakovjet toga bilja, smotaj ga u klupno i turni maršetu u ždrielo. Sok toga korova veoma je grk (žukok) te potiče na izpuhanjanje i tim pomaže.

5. Neki srbski gospodar pripovieda u izvrstnom „Težaku“, da mu se bila krava s djeteljine tako naglo i silno nadula, da je mislio da joj neima pomoći. Pokuša ipak sredstvo, koje je mogao u naglosti smoci; uzme naime u boeu polovinu ulja i pol toliko rakiće te saspe te kravi u grlo. Uz to su momei kravu bez pre stanka tri suhom slalom. Za četvrt sata nasta kod krave onaj običan posao, koj je znakom, da je krava spasena.

6. I slijedeći lek preporučuju ljudi, koji zaslužuju da im se vjeruje: Uzmi dva jajeta, napravi na vrhu svakom jajetu jamicu, izvriji jaje s jamom dolo, da izteče iz njega bjelanae; sad napuni mjesto bjelanca terpentinskoga ulja, pak turi marvinčetu jedno jajo za drugim tako daleko u grkljan, da je mora prugutati. Poslije nekoliko trenutnih splasnutića marvinčine i izlijetiće će se.

Uz to budi mimogred spomenuto, da „Landw. Anzeiger“ preporučuje kao sigurno i prosto sredstvo od koliko kod konjih: sumporno jetro (u apotezi će ga dobiti pod imenom: „Hepar sulfuris“). Punu žljen treba ga podati, pa će bolest odmah popustiti.

(Sljedit će.)

D o p i s i .

iz Dalmacije 1. kolovoza 1874.

Dopis sa Vrh Učko, tiskan u broju „Naše Sloga“ od 1. srpnja t. g., mora dopasti svakonu istanskomu rođoljubu. Samo će mi Gosp. pisac dopustiti neke moje nazore primjetiti.

Za imati narodni duh cionim da je prvo svega potrebito razviti narodni program, koji bi morao biti zastupan od narodnog permanentnog odbora, sastojećeg iz odličnih i nezavisnih lica iz sve Istre, koji bi imao u občini upravljati s narodnim pokretom i putem manjih mjestnih pododbora voditi sve izborne posle u Istri, kao predlagati zastupnike na car. vijeće, tako i na porečki sabor; a u saglasju s ovim zadnjimi preporučiti i občinske vijećnike putem narodnog glasila. Ovomu treba materialne i moralne podrške za da svoju zadaću rešiti uzmognе, jerbo što jest dosti djitetu u koj jevi, to nije jamačeno kad momče uzraste, a naš je narod već u Istri na svoje noge stupati podeo. Najveća dužnost i odgovornost spada na župnike, budući oni u najvišem doticaju s pukom, da ga bude na branik svojih svetih pravica. Isto tako i onim posjednikom i trgovcem, koji će u sebi krv hrvatsku, ter se nesrame svojega imena. Od činovnikah ako su i naši ljudi nemamo se čemu nadati, jerbo večkrat i uz najbolju volju moraju usta korom hleba zatvoriti. Mi od njih nećemo nikakve požrtvosti iskati, nego da se zakoni vrše u svakoj struki narodnog života, a proti onim, bili inozrauci ili naši žalibice domorodci, koji bi zlorabili temeljne državne zakone, svetčano prosvjedovati, narodnomu odboru i listu točno javiti, koji bi putem štampe morali tražiti, da nam se zakonom zajamčeno pravice netaru.

Mladomu je naračaju dužnost, a ponajviše istarskim učenikom na višjih školah, političkim, znaustvenim i pučko-gospodarstvenim predmeti list podpmogati.

Svaki pak gradjanin i kmet mora biti u svom djelokrugu, da se narod izvesti o svemu, što se o njegovom boljku radi, a prigodom izborih srčano i duševno nastojati, da se narodni ljudi u občine ponamjeste, i u porečki sabor što veći broj uarođenih ljudi protuni, takovih ljudi koji se neće bojati i hrvatskim jezikom prosvjedovati u svakoj zgodbi, kad se budu, pa makar i s predsjedničko stolicu, narodne pravice tlačiti.

Kako občinam tako i narodnim zastupnikom poći će ako i po malo za rukom, da se narodni jezik u škole i javni život uvede.

Suviše nuždno jest, da se u više mjestih ustroje Čitaonice, koje će stalno puk izobraziti i veliku korist narodnomu cilju doprinesti.

Onda tekar moći ćemo usati, da ćemo u našem narodu u občine probuditi narodni duh, savjest i narodni ponos. Tada će prestatи narodno robovanje i jogunasto gospodarenje Talijanah i narodnih izradah. Kojekakve mjestne i osobne strasti moraju prestati, a svi dušom i telom moramo prionuti uz uzajemni narodni rad.*)

* Bog vas uslišao! Ured.

NE DOGRADJEN DIVIĆ-GRAD.*

Spjevalo I. T.

U luku kraj Pula doplovio brod,
Po noći je bilo u debeli mrak,
Nakreao Istranin zemljice plod
I živadi kobač¹⁾ punanu pak:
Sjutra mu je sgoda,
Da sve dobro proda.

Pomotao jedra u bjelahan kup,
I sidrom zakučio duboko dno,
Privezao konop za ovelik stup,
Po žalu²⁾ razmotrio obližnje tlo,
Za tiem dalje zirnu
U noć tamnu, mirnu.

Al pogledaj čudo, što sbiva se tuj:
Prekomorske vile zakrilile dô,³⁾
Doletile, jedva bi čuknuo zuj;⁴⁾
Nabrojio mornar ih četiri sto,
Gđe u krilu nose
Kameujo sa kose.⁵⁾

I žurba⁶⁾ se vidi i čuje se krh,
Nazdroc⁷⁾ se kraška unizuje hrđ,
I čuje se dlieto i slaze se trh,
A raste u dolini golemi⁸⁾ zid,
Čudan glas po gori
Vjetrom zalavori!

„Ne klonite duhom još dobitec dvie,
Doraditi posao dotle je moć,
Podavismo dolinom oroze⁹⁾ sve,
Te nemogu noćašiju zapjevat noć,
Pa bez kukuricka
Eto duši leka!

Požurte se, nije dobitak nam mal;
Jer čija je sjenica, njegov je hlad;
I more je njegovo, čiji je žal;
I ujegva je država, čiji je grad:
Gospar¹⁰⁾ Divić-grada
Zemljom će da vlada!“

„U Istri nije vam korienu rast,
Jer tudje je srdeči i tudj vam je duh,
A Hrvat se nedat pod tudjinsku vlast;
Baš dobro, što tajnu vam bojazan¹¹⁾ duh.““
Istranin to reče,
Na brod si potèće.

Iz kobače izvadi pjevčića¹²⁾ tad
I pitomog vrže na brodića kljun,¹³⁾
Popđagli brbiti mu, glasu mu rad,¹⁴⁾
I istom se mjeseci pomolio¹⁵⁾ pun:
Picto¹⁶⁾ krijma mahnu
U pozdravlje danu!

Dà, krijma mahnu, zatepeće pak,
Pa u sav će svoj kukuricknuti glas,
I pozdravom njegvim zaćečao zrak,
Navjektajneč od svake zavaro¹⁷⁾ spas:
Vile u tom tenu¹⁸⁾
Preko mora krenu.

Ne dogradjen tako im ostao grad,
Gospodstva ne polučen¹⁹⁾ namjenak²⁰⁾ lud,
I koli im divan²¹⁾ se stvorio rad,
Prekōmorkam bio je zuludan trud:
Zadušba²²⁾ to svjetla
Hrvatskog je piciča!

(Iz Vienca.)

* Naši Istrani zovu zidino rimskoga Amfiteatra u Puli „Divišom“ i prileju, da su tu Vile imalo sagraditi volik grad, a da su ga moglo sagraditi samo za jednu god, i to dokle pred zoru nezakutarkane potoh. U krilu doneslo gotovo tesano kamenje, pa stale živo raditi, ali zakukuriknuo istasski potoh, i tako jo Diviš ostao nedogradjen.

¹⁾ Velika gajba za lotuća — ²⁾ Pjeskovit kraj uz more. — ³⁾ Dolina. — ⁴⁾ Jedva duo. — ⁵⁾ S brda. — ⁶⁾ Ilinja. — ⁷⁾ Vidimico. — ⁸⁾ Velički. — ⁹⁾ Plove, plotlo, potoh. — ¹⁰⁾ Gospodar. — ¹¹⁾ Strah. — ¹²⁾ Poteščea. — ¹³⁾ Prova od broda. — ¹⁴⁾ Rad da zaplova. — ¹⁵⁾ Pokazao. — ¹⁶⁾ Potoh. — ¹⁷⁾ Provaro. — ¹⁸⁾ Trenutak. — ¹⁹⁾ Nedostignut. — ²⁰⁾ Namjera. — ²¹⁾ Cudnovit. — ²²⁾ Zasluga

Druga obća skupština hrvatskih učiteljih.

Dne 25., 26. i 27. tek. mjeseca augusta imat će hrvatski učitelji u Petrinji niže Karloveca svoju drugu obću skupštinu. Središnji odbor u Zagrebu pozivlje gg. učitelje i izvan kraljevine, da dođu na taj sastanak hrvatskoga učiteljstva. Pa javlja, da se „Pristupnice“ mogu dobiti kod „mjestnoga odbora II. obće hrvatske učiteljske skupštine u Petrinji“ po 1 f. Voznja na željeznicah i parobrodih snižena je za skupštinarje za 30%, a da se proskrbi, da bude tu za njih ne samo duševne hrane, nego i prijatne hrvatske zabave. Tim evo lijepe prilike i gdje krajem istarskomu učitelju, da se ne samo popue na obzor današnjega školstva, nego da se u vreme školskih praznika i što ljepe odmori od svojega godišnjega školskoga truda. Rekosno gdje krajem istarskomu učitelju, jer žalibovo naše je učiteljstvo zadahnuo sasvim drugim duhom, nego li onim, koji oduševljuje učiteljstvo hrvatsko. Naš učitelj jest živa negacija prvog i najpoglavitijeg pedagogičkog načela, koje veli, da učitelj mora s djetom djetom postupati, dakle s njom i govoriti jezikom, koji ona razumiju, a evo naš učitelj il nezna il nesnije govoriti s djetcem nego talijanski! Da takvim učiteljem neima mjesta u skupštini, gdje se ima razpravljati o školskih stvarih na pravom pedagogičkom temelju, toga lje netroba nikomu dokazivati. Zato mi nismo u našem listu, jer nismo imali komu, skoro ni govorili o toj skupštini. Hrvatsko će nas učiteljstvo razumiti, pa i naše mučenje rado izviniti. Učiteljski su sastanci veoma koristni, zato ih svaka zemlja prati pravim sudostom. Istina, bilo je i takvih učiteljskih skupština, gdje su učitelji zaorali u tudi polje, pa hotjeli na svoju ruku rlošti nočnja nadolju pitanja, koja svjetom potresaju, kakoune lano il prodlane skupština učiteljih člana hrvatskih. Ali Hrvati su izisli na glas, da su praktični ljudi, pa se mi i od skupštine hrvatskih učiteljih nadamo najboljem uspjehu. I u to imo Bog pomoži!

Imenik družvenika

BRATOVŠĆINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Majeen f. 1, Dragutin Koprivnjak f. 1, Levin Šlošer Klakovski f. 1, Ferdo Lilek f. 2, Fröhlich medicinar f. 1, Vojko Košćal filozof f. 1, svi u Boču. — Antun Spinđić kmet f. 1, Andre Spinđić Peričev 30 uvč., Kuzma Spinđić baćvar f. 1, Miroslav Grošman učitelj f. 1, Vekoslav Spinđić filozof f. 2, Josip Brozović poštarski f. 1, svi u Kastvu. — Filip J. Karlić f. 1, Luster knjigoveza f. 1, Josip Lochmer f. 2, Nikola Budak f. 1, Vinko Cikota f. 10, Dujmović f. 1, A. Vlahović f. 1, Josip Jovanović načelnik f. 1, Josip Goričanić vel. bilježnik f. 2, Mate Babić upr. gr. dače f. 1, Juraj Erler odvjotnik f. 2, Filip Ferlan trgovac f. 2, Tomo Matić gimn. ravn. f. 2, Josip vitez Accurti lijekaru f. 1, Ivan Haušek gimn. prof. f. 1, Sladović nadzornik fin. straže f. 1, Franjo Verhovac stolar f. 1, Fran Miletić trgovac f. 1, svi u Senju. — F. B. f. 10, Lavoslav Bahmann f. 1, oba u Bistrici. — Miljetić Ivan namj. gimn. učitelj u Splitu f. 2. — Sveta f. 58.30 — Ukuopno sa zadnjom svotom f. 826.20.

PREPORUKA.

Tečajem ovogodišnjih velikih školskih praznika, hrvatski učitelji, gg. Miloš Ratković i Josip Maglić, preputovat će lidočko-otočko okružje, Dalmaciju, Crnogoru, Istru i jedan dio hrvatskog primorja. Svrha njihova putovanja među ostalim jest ta, da sve zavode pobode, najviše vrhunce brda proračunaju i na njo se popnu, da vidik s njih ubliježo, vodopade narisu i promjore, pećinu i ino spilje razgledaju, priče o njih ili o čem važnijem pobliježju, starine razmotro, herbarije iz gorskih, vodenih, močvarnih i morskih biljkah slože itd. Preporučujem u narodu našem u Istri, nek im do prirode bude na ruku u plemenitoj radnji.

Neukū Nauka.

Liek proti bjesnoći.

Ruski „Vladin Viestnik“ upozoruje na preservativno vraćanje proti bjesnoći ljudi, od pasa ugriznenih, kojo petrogradski lečnik Dr. Binson velikim uspjebom upotrebljuje. Dr. Binson propisuje naime obične ruske parne kupelji i to tako, da se onaj, koga je bjesan pas ugrizao, ako na njem jošte noima zoakovah bjesnila,

kroz 7 danah svaki dan pari u ruskoj kupelji od 46 do 50 stepenah vrucine. Ako se je ipak bjesnoća već pojavila, propiše se samo jedna takova kupelj i to jednakom temperaturom, na što se pobjesnjeni čovjek ima na samo postaviti. Po „Vladinom Viestniku“ izlječio je Dr. Binson na taj način već osamdesetero deljadi. — I drugdje su već opetovano preporučivali proti bjesnoći jako kupelji, a da iste djeluju, o tom nemože biti nikakve dvojbe, dočim je po najnovijem iztraživanju ustanovljeno, da bjesnoća potječe samo od prežestoke afektacije živaca.

Kako ćeš obranili kokoši od gamadi.

Kad kokoši pod mrak posjedaju, metni po kokošnjaku joškovih (johovih) kitah. Do u jutro nalizti će se u kite hiljade tektih, jer ih nema joškova duh. Kite ćeš dašto pobrati i u vatru pobacati. Kad tako učiniš nekoliko puta, bit će ti kokoši posve čiste, a nisi imao ni truda ni troška.

SVAŠTA PONEŠTO.

* **Koliko je ljudi na svetu.** Statistično društvo u Vašingtonu izdalo je zanimljivu statističnu tablicu svega pučanstva na svetu. Po njoj se vidi, da svekoliko pučanstvo na svetu iznosi preko 1,391.032.000 dušah. Azija, ovaj najnapučeniji dio sveta, broji 798 milijunah; Afrika, 203 milijuna; Amerika 84%; Australija i Polinezija 4% milijuna. Velike pakto države u Evropi, jedna napravna drugoj stoje ovako: Rusija 71 milijun stanovnikah; Njemačka 41 milijun; Francuzka 36 milijunah; Austro-Ugarska 36 milijunah; Inglezka sa Istrom 32 milijuna; Italija blizu 27 milijunah; Španjolska 16% milijunah; a Turska skoro 18 milijunah. Od ostalih manjih evropskih država nijedna nedostoji 5 milijunah stanovnikah.

U Aziji Kinezko Carstvo, koje je najnaseljenije na svetu, broji 425 milijunah ljudi; Indostan, 240 milijunah; Japan, 38 milijuna.

Australija ima 1.084.500 dušah, a otoci Polinezije 2.763.500, U Africi, Egipt ima 8% milijunah, a Marok 6 milijunah.

U Ameriki sjedinjeno države imaju skoro 39 milijunah; Meksik nešto više od 9 milijunah, a pokrajine inglezke oko 4 milijuna. Svekoliko pučanstvo sjeverne Amerike iznosi oko 52 milijuna, a južne Amerike 25% milijunah, ukupno sa Brasileom, koji broji 10 milijunah.

Poslije ovoga računa sledi grad London sa 3.254.000 dušah to je najnapučeniji grad na svetu, za njim pride grad Suthan (u Kini) sa 2.000.000, Pariz sa 1.851.792, Peking sa 1.300.000, Čančan-Fu sa 1.000.000, Haogean-Fu sa 1.000.000, Sningtan sa 1.000.000, Sningnan-Fu sa 1.000.000, Kanton sa 1.000.000, Newyork sa 942.292, Fientsin sa 900.000, Beč sa 834.284, Berlin sa 826.341, Hangau sa 800.000, Čingtu-Fu sa 800.000, Kalkuta sa 794.645, Tokio (Jedo) sa 674.447, Filadelfia sa 674.022, Petrograd sa 667.963, Moskva sa 611.970, Carigrad sa 600.000, Glasgov sa 547.538, Liverpul sa 493.405, i Rio de Janeiro sa 420.000.

* **O vinu** ima slijedeća istočna priča: Starač Noe sadio je vinovu lozu. U tom poslu opazi ga vrag, pa kako je zvedljivo naravi, primači će se u njomu i zapita ga: — Sto sadiš tu, sinu zemlje? — Vinovu lozu, odgovori Noe. — A cemu to? pitu kušaćac. — Plod isto je tako ugodan oku, kao i oslastan grlu, odvratni patrijarka; a osim toga daje piće, koje razveseljuje i razblažuje čovjeka. — Ako je tako, uzme nečastivi, ja ћu ti pomoći. — Rekav to, donese djevac oveu, zakolje ju i spusti krv u junciu. Isto tako ubije, lava, majmuna (čimiju) i svinju; i njihovom krvi narosio korenje.

Od tega će doba čovjek, ako popije malko vina, biti blag i ljubezan kao ovea. Ako ga se nauči više, eno ga tad smješta i juka kao da je lav. Ako podje i dalje, bit će zloban i lud kao majmun, naako se nesrećom nosustavi, nalikovati će napokon svinji, koja se valja po blatu.

Književne vesti.

Izlašao je i III. svezak „Kantorčice“ I. knjige „Zabavne Knjižnice“, što ju izdaje primorska tiskara u Kraljevici. Ciena samo 10 novčića.

Vitaljićeva knjiga „Ostan božje ljubavl“ je izdala tiskarna Pretnorova u Dubrovniku, kao II. knjigu u nizu svoje „Narodne biblioteke“, stoji 1 f. 50 novčića. To javljamo naknadno, jer nam je u prošlom broju spodletilo.

Kod Cezara Haseka, tajnika društva hrvatsko-slavonskih učiteljih u Zagrebu, može se dobiti „Bršljan“, knjiga slikovana od 320 stranah za djetcu, po 1 f. 1 f. 20 nvč. i po 1 f. 40 nvč. kako ju boće tko prostije il ukusnije vezanu.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Č. g. Jakov Mihalich, bivši privremeni kateketa pučkih škola u Kopru, postao je kanonikom dušobrižnikom kod sbornog kapitula u Piranu. — Dne 25. proš. Julija bježu zaredjeni u svećenike čč. gg. Mihovil Fleischer i Jakov Sila.

Različite viesti.

* Tršćanski namjestnik, barun Pino, prispio je u Trst dne 3. te odmah započeo svoje namjestničko poslovanje. Iz Trsta, Istre i Gorice poklonili mu se dosada većinom svim načelnici raznih oblasti crkvenih, gradjanskih i vojničkih. Veoma bi radi već sada znati, kako ćemo mi posle godinu dvoje danah i o njem suditi.

* Sabori istarski i gorički boće se otvoriti dne 19., tršćanski pako 29. tekue, mjeseca augusta.

* Iz Beča nam pišu, da se Česi neimaju čemu nadati od caraova putovanja, jer da još jednako imaju tamo provagu prusko-njemačka pričekivanja. Al da će se ta stvar dati jedva na daleko odlagati, jer da je lük pronapet, a i contrališčni pruski prijatelji su već podobrhalno izgubili svoj dobar glas. Ne uvjek poštenu mješanju politike i koristoljublja, s druge strane jalovost centralistične stranke u prevraćenih gospodarstvenih pitanjih, da je pokazalo (a o tom da su osvijedočeni i u najviših odlučujućih krugovih), da so promjenom baš i sadanjega vladavinskog sustava s drugimi ljudi nebi ništa izgubili, dapače da bi se dobilo. A to da će sjegurno i biti, samo da se nemože zahticavati, da bude odmah, a naime da bude bez sudjelovanja ciklopne i složne federalistične stranke. Nadalje nam pišu, da se u Beču zna, da će se ovaj put pokrenuti u hrvatskom saboru i hrvatsko-dalmatinsko sdrženje, kojemu da je sad magjarska vlast vrlo naklona. Može biti, da jest tako, ali vidje mi, kako su Magjari protivni i sdržanju Krajine s materom zemljom, nemamo toga vjerovati. U ostalom kaže i naš dopisnik: Ickata refero!

* Diejlenje svete križine. Kako čitamo u ovdašnjem latinskom biskupijskom listu, nj. preuzvišenost presv. i proč. biskup tršćansko - koparski, gosp. Dr. Bartolomej Legat, dijeliće svetotajstvo križimo koncem tekućega i početkom dojdudoga mjesecu u sljedećih župah: Dne 23. augusta u Podgradju, 24. u Jelšanah, 25. na Brdu, 26. u Rukaveu, 27. u Lovrani, 28. u Mošćenicah, 29. u Brščen, 30. na Voloskom, 31. u Kastvu, 1. septembra u Klanom, 6. u Lonkah, 8. u Pasjaju Vasi.

* Kaiser, ratni brod nje. veličanstva cara, usio je dne 3. t. m. pod Gružom u Dalmaciji te se jako oštetio, poradi česa morat će s njim na dilje, da ga poprave.

* Narodni List zadarski piše. Iz pouzdana izvora doznamo, da će sutra njeg. prezv. namjestnik dalmatinčki, barun Rodić, na put u Beč, pa da je ozbiljno izjavio, da ga ne vide već namjestnikovi dvori u Zadru, nebudo li mogao na povratku s vrednim čelom narodu našemu podvignuti: Evo ti dokazali, da se već misli i tvojim pravicama zadovoljiti.

* Fran-Josipovo sveučilišće hrvatsko u Zagrebu otvorit će se svečano dne 19. oktobra tek. godine 1874. Ako ikoji, to će biti sjegurno najlepši dan za naš narod u svoj njegovo povijesti, jer taj će dan stupiti u duševno kolo evropskih naroda, gdje ga ako Bog da čeka novi vienae novo slavo!

* Biskup Strossmayer u Krapini. Pišu nam iz krapinskih Toplicah u Hrvatskoj, da se je dne 31. proš. mjeseca desio tamo nj. preuzv. biskup Strossmayer sa proč. gosp. Drom. Fr. Račkom, predsjednikom jugoslavenske Akademije na povratku sa rogatačke kisele vode u Štajerskoj, gdje se je nekoje vrieme lečio. Tom pri-

godom da ga je liepo dočekalo i gostom počastilo više odličnih Hrvata, što su se slučajno nalazili u tih kupeljih, a poimenice presvj. g. Črnadak, podnačelnik grada Zagreba; presvj. g. grof Nikola Pučić iz Dubrovnika sa dva dubrovačka trgovca; presvjestli gosp. Tajčević, predsjednik stola sedmовice u Zagrebu; m. č. g. Rukavina, krapinski župnik itd. Gostu da je kitio i kupoljski gost, nj. preuzv. presvj. i preč. g. Jirsik, čeveni biskup budjevojčki u Češkoj. Presvj. g. Črnadak da je napio u zdravlje gg. biskupima i g. Račkomu, poželivši im od Boga, neka uzmiognu još mnogo i mnogo godina raditi svaki na svom polju za dobro i napredak domovine i naroda. Tu da se najprije zahvalio na liepom dočeku Strossmayer, a onda ustao starac Jirsik, pa da je rekao: „Nijedan narod nije učinio za obću domovinu i kuću austrijsku toliko, koliko su učinili Hrvati; ali nijedan narod u Austriji nije bio plaćen tolikom nezahvalnošću, kolikom su bili plaćeni baš Hrvati. Za ono dakle, što su učinili Hrvati onako plaćeni za obću domovinu, dižem čašu te velim iz dna srca svom iskrenošću duše svoje: Da Bog živi Hrvatsku i slavni narod hrvatski!“ Tu da su starca suze prolijile, a okolo stojeći mu se Hrvati srdačno zahvalili na dičnoj uspomeni hrvatskih zasluga za cara i domovinu, pa dodali, da će im dati Bog, njihova radinost i ustrajnost ono, što su im okolnosti i nezahvalni ljudi ukratili! Po tom, da su Strossmayer i Rački krenuli put Zagreba, a gosti strane zavidili gostom Hrvatom, kako liepo dočekujn i často svoje narodne pravake. Krapinske Toplice da su jako krasne i ljekovite, pa tko može, da neđo nigdje potrošiti ljepešo i koristnije svoj nevac za zdravlje nego tamu. S toga da ono toplice še kaša lepa budućnost, jer da već sada noima dostanovat za silne gosto, što su svih stranah grnu tamu na nečanje, to da se zakupnik spremi zidati novo zgrado.

* Nj. preuzv. Prokop Ivačković, dosadanji sibinjski biskup i rumunjski metropolit, što ga je naknadno izabralo za patrijarha srpski crkveni kongres u Karlovcu mjesto nepotvrđena Stojkovića, bio je od nj. velič. cara potvrđen, pak se čita, da će nj. preuzv. već 18. tok. mjeseca zasjeti svedano svoju patrijaršku stolicu. Dao Bog te počelo tim danom novo i ljepešo doba sreće i napredka za našu srbsku braću u Ugarskoj!

* † P. A. Theiner, redovnik filipinac, rodom iz Breslavije, umro je u Rimu u 71. godini svoje dobe. Theiner bio je jedan od najznamenitijih učenjaka i povjestrničkih pisaca našeg vječna. Tomu je čovjeku i naš narod mnogo dužan, jer kao najiznosičar papino vatikanske knjižnice, izneo je na svjetlo nobređeno spomenike, tineće se naše povijesti, u svojoj knjizi: „Monumenta Slavosuec Meridionalium.“ A nedavno, kad je bio pro dva mjeseca u Hrvatskoj, izručio je Jugosl. Akademiji material i za drugu takvu knjigu, kroz koju ćemo moći povririti u našu prošlost sve do konca prošloga vječka. Slava mu i od Boga nagrada!

* † Živko Vučasović, školski savjetnik u Krajini i pravi član jugosl. Akademije, preminu dno 9. t. m. u Zagrebu u 45. godini svojega vječka.

* Zabavni put iz Rieke u Rim dne 29. tek. mjeseca za 22 sat. tamo i natrag; iz Rieke do Jakina (Ancona) hrvatskim parobrodom „Vinodol“, a iz Jakina u Rim željeznicom. Putnici će boraviti u Rimu tri dana. Početnik i poduzetnik g. Josip Komatić na Rici. Tko dakle ima čim, nek ide u Rim, ovo mu baš liepe prigode.

* Novi članak vjere. I u Njemačkoj su se već ljudi podobro raztricnili, pa već i tamo mnogi listovi očito pišu, da ono onomadnje pucanje na kneza Bismarcka nije bilo drugo, nego pusta naručena komedija, kojom je tuj glasoviti državnik htio da utjera u rog katoličku u Njemačkoj stranku. Toga radi je pruski ministar pravosudja pisao na svo pruske oblasti, neka dobro paze na one, koji neće da vjeruju u pucanje na Bismarcka, pa da jih neka strogo pedopsaju. Eno dakle u Njemačkoj novoga elaknja vjere, u koji mora vjerovati svaki, koji neće, da se još na ovom svjetu živ ne-pogubi!

* Franceski Maršal Bazaine, što je bio poradi izdajstva privremenom posljednjeg njemačko-franceskog rata odsundjen na doživotno tannovanje, to tannovao na otoku sv. Margarete, utekao je iz tannice i kako se čita pošao u Belgiji.

Tek Novačah polag Borse u Trstu od 1 — 16. Julija 1874.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Carski dukati (čekini)	5.23	—	5.22	5.21 1/2	5.22	5.22 1/2	5.23	5.22 1/2	—	5.21	5.28	5.21	5.21 1/2	5.22 1/2	—	—
Napolooni	8.82 1/2	—	8.82	8.80 1/2	8.70 1/2	8.82	8.83	8.82	—	8.80	8.78	8.80 1/2	8.81	8.82	—	—
Lito Inglesko	11.12	—	—	—	11.04	11.07	11.08	11.07	—	11.06	11.08	11.06	11.07	11.07	—	—
Srebro prid (aggio)	107.53	—	104.23	104.—	103.03	104.—	103.15	104.—	—	103.83	103.75	103.83	104.—	104.—	—	—